

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการประเมินโครงการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานห้องสมุด เรือนจำ กรมราชทัณฑ์ มีวัตถุประสงค์ เพื่อประเมินโครงการฝึกอบรมใน 4 ด้าน คือ (1) ด้านบริบท หรือสภาพแวดล้อม เกี่ยวกับความสอดคล้องของหลักการเหตุผล และ วัตถุประสงค์ของโครงการฝึกอบรมกับนโยบายกรมราชทัณฑ์ (2) ด้านปัจจัยนำเข้า เกี่ยวกับความเหมาะสมของปัจจัย ด้านเนื้อหาวิชา เทคนิคการนำเสนอเนื้อหา ระยะเวลา การดำเนินการ และความพร้อมของปัจจัย ด้านสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ และบุคลากร (3) ด้านกระบวนการ เกี่ยวกับปัญหา และข้อดีของโครงการฝึกอบรม (4) ด้านผลผลิต เกี่ยวกับความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรม ความสามารถในการนำความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติงาน และเจตคติของผู้ผ่านการฝึกอบรม ใช้รูปแบบการประเมินตามแนวคิดของ Daniel L. Stufflebeam (CIPP model) ประเมินโครงการฝึกอบรมใน 4 ด้าน คือ ด้านบริบท (context) ด้านปัจจัยนำเข้า (input) ด้านกระบวนการ (process) และด้านผลผลิต (product)

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารโครงการฝึกอบรม จำนวน 15 คน และเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ที่ผ่านโครงการฝึกอบรม ระหว่างปี พ.ศ. 2551-2553 จำนวน 185 คน รวม 200 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยการเปิดตารางของ Krejcie and Morgan ที่ค่าความเชื่อมั่น 95 % และค่าความคาดเคลื่อน 5 % ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 132 คน แต่การวิจัยครั้งนี้ ใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 135 คน โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เฉพาะผู้ที่สามารถให้รายละเอียด ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับโครงการได้มากที่สุด และสะดวกในการติดต่อประสานความร่วมมือ ในการตอบแบบสอบถาม คือ ผู้บริหารโครงการฝึกอบรม จำนวน 15 คน และผู้ผ่านโครงการฝึกอบรม จำนวน 120 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม จำนวน 2 ชุด ที่สร้างตามกรอบ วัตถุประสงค์ หาค่าความตรงเชิงเนื้อหา พบว่า ทุกข้อมีค่า IOC สูงกว่า 0.50 สามารถ

นำมาใช้เป็นข้อคำถามได้ มีค่าความเชื่อมั่น (reliability) รายด้าน คือ ด้านบริบท เท่ากับ 0.89 ด้านปัจจัยนำเข้า เท่ากับ 0.94 และด้านผลผลิต เท่ากับ 0.92 ใช้เก็บข้อมูลการวิจัยในแต่ละด้าน ดังนี้

ชุดที่ 1 ใช้ประเมินความคิดเห็นของผู้บริหาร โครงการฝึกอบรม แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นแบบสำรวจรายการ (checklist) เกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ และประสบการณ์ในการบริหาร โครงการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานห้องสมุดเรือนจำ กรมราชทัณฑ์ จำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นด้านบริบทของโครงการ ประกอบด้วยข้อคำถาม 10 ข้อ ข้อคำถามแต่ละข้อจะมีคำตอบให้เลือก ในอัตราส่วนประเมินค่า (rating scale) โดยให้ผู้บริหารโครงการประเมินความคิดเห็นใน 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ชุดที่ 2 ใช้ประเมินความคิดเห็นของผู้ผ่าน โครงการฝึกอบรม แบ่งเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นแบบสำรวจรายการ (checklist) เกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ และประสบการณ์ในการปฏิบัติงานห้องสมุด ทั้งก่อน และหลังการฝึกอบรม จำนวน 7 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นด้านปัจจัยนำเข้าของโครงการ ประกอบด้วยข้อคำถาม 41 ข้อ ข้อคำถามแต่ละข้อจะมีคำตอบให้เลือก ในอัตราส่วนประเมินค่า (rating scale) โดยให้ผู้ผ่านโครงการฝึกอบรมประเมินความคิดเห็นใน 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นด้านกระบวนการของโครงการ ประกอบด้วยข้อคำถาม 2 ข้อ เป็นข้อคำถามปลายเปิด (open end-question) ให้ผู้ผ่านโครงการฝึกอบรมนำเสนอข้อคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา และข้อดีของโครงการ

ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นด้านผลผลิตของโครงการ ประกอบด้วยข้อคำถาม 21 ข้อ ข้อคำถามแต่ละข้อจะมีคำตอบให้เลือก ในอัตราส่วนประเมินค่า

(rating scale) โดยให้ผู้ผ่านโครงการฝึกอบรมประเมินความคิดเห็นใน 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการทำวิจัย ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหาร โครงการฝึกอบรม และผู้ผ่านโครงการฝึกอบรม และได้รับแบบสอบถามกลับคืนครบถ้วน คิดเป็นร้อยละ 100

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมจากแบบสอบถามทั้งหมดไปตรวจสอบความสมบูรณ์ และวิเคราะห์ตามวิธีทางสถิติ ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ซึ่งมีรายละเอียดของสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการแจกแจงค่าความถี่ และหาค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน
2. วิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของผู้บริหารโครงการ และผู้ผ่านโครงการฝึกอบรมในด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า และด้านผลผลิต โดยการคำนวณหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ส่วนด้านกระบวนการ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงค่าความถี่ และค่าร้อยละ

สรุปผลการวิจัย

การประเมินโครงการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานห้องสมุดเรือนจำ กรมราชทัณฑ์ โดยใช้รูปแบบการประเมินแบบ CIPP model สรุปผลการประเมิน ดังนี้

1. ผลการประเมินบริบท หรือสภาพแวดล้อม เกี่ยวกับความสอดคล้องของ หลักการเหตุผล และวัตถุประสงค์ของโครงการฝึกอบรม กับนโยบายกรมราชทัณฑ์ พบว่า ผู้บริหารโครงการฝึกอบรมมีความคิดเห็นว่า หลักการเหตุผล และวัตถุประสงค์ของโครงการฝึกอบรม มีความสอดคล้องกับนโยบายกรมราชทัณฑ์ ในระดับมากที่สุด ทั้งโดยภาพรวม และเป็นรายด้าน เรียงตามลำดับ คือ ความสอดคล้องของวัตถุประสงค์

ของโครงการฝึกอบรมกับนโยบายกรมราชทัณฑ์ และความสอดคล้องของหลักการ เหตุผลของโครงการฝึกอบรมกับนโยบายกรมราชทัณฑ์ ซึ่งแต่ละด้านมีความสอดคล้อง รายชื่อ ดังนี้

1.1 ความสอดคล้องของหลักการเหตุผลของโครงการฝึกอบรม กับนโยบาย กรมราชทัณฑ์ พบว่า ผู้บริหารโครงการฝึกอบรมมีความคิดเห็นว่า หลักการเหตุผลของ โครงการฝึกอบรมมีความสอดคล้องกับนโยบายกรมราชทัณฑ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อ พบว่า มีความสอดคล้องในระดับมากที่สุด 4 ข้อ เรียง ตามลำดับ คือ สอดคล้องกับนโยบายด้านการพัฒนาบุคลากร นโยบายด้านการพัฒนา ห้องสมุดเรือนจำให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ นโยบายด้านการบริหารจัดการ ทรัพยากรบุคคล นโยบายด้านการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมขององค์กรภายนอก และ นโยบายด้านการส่งเสริมการจัดการศึกษา การเรียนรู้ให้กับผู้ต้องขัง มีความสอดคล้อง ในระดับมาก 1 ข้อ คือ นโยบายด้านการพัฒนาสมรรถนะเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ ในด้าน การแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขัง

1.2 ความสอดคล้องของวัตถุประสงค์ของโครงการฝึกอบรม กับนโยบาย กรมราชทัณฑ์ พบว่า ผู้บริหารโครงการฝึกอบรมมีความคิดเห็นว่า วัตถุประสงค์ของ โครงการฝึกอบรมมีความสอดคล้องกับนโยบายกรมราชทัณฑ์ โดยภาพรวมอยู่ใน ระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อ พบว่า มีความสอดคล้องในระดับมากที่สุด 3 ข้อ เรียงตามลำดับ คือ (วัตถุประสงค์ข้อ 1) เพื่อให้เจ้าหน้าที่มีความรู้ ความเข้าใจใน กระบวนการ การบริหารจัดการ และการให้บริการห้องสมุด (วัตถุประสงค์ข้อ 4) เพื่อ เตรียมความพร้อม และพัฒนาเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานห้องสมุดเรือนจำให้เป็นไปตามข้อ กำหนดมาตรฐานห้องสมุดเรือนจำ พ.ศ. 2550 (วัตถุประสงค์ ข้อ 2) เพื่อให้เจ้าหน้าที่มี ทักษะในการปฏิบัติงาน สามารถจัดการงานห้องสมุดเรือนจำได้ อย่างมีประสิทธิภาพ และมีความสอดคล้องในระดับมาก 1 ข้อ คือ (วัตถุประสงค์ข้อ 3) เพื่อแก้ปัญหาด้าน การขาดแคลนบุคลากรวิชาชีพบรรณารักษ์ ปฏิบัติงานห้องสมุดเรือนจำ

2. ผลการประเมินปัจจัยนำเข้า เกี่ยวกับความเหมาะสมของปัจจัยด้านเนื้อหาวิชา เทคนิคการนำเสนอเนื้อหา ระยะเวลา การดำเนินการ และความพร้อมของปัจจัยด้าน สถานที่ วัสดุอุปกรณ์ และบุคลากร สรุปได้ ดังนี้

2.1 ความเหมาะสมของปัจจัย ด้านเนื้อหาวิชา เทคนิคการนำเสนอเนื้อหา ระยะเวลา และการดำเนินการ พบว่า ผู้ผ่านโครงการฝึกอบรมมีความคิดเห็นเกี่ยวกับ ความเหมาะสมของปัจจัย ด้านเนื้อหาวิชา เทคนิคการนำเสนอเนื้อหา ระยะเวลาและ การดำเนินการว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ทั้งโดยภาพรวม และรายด้าน เรียงตามลำดับ คือ ด้านระยะเวลา ด้านการดำเนินการ ด้านเนื้อหาวิชา และด้านเทคนิค การนำเสนอเนื้อหา ซึ่งแต่ละด้านมีความเหมาะสมรายชื่อ ดังนี้

2.1.1 ด้านระยะเวลา ผู้ผ่านโครงการฝึกอบรมมีความคิดเห็นเกี่ยวกับ ความเหมาะสมของปัจจัย ด้านระยะเวลาอยู่ในระดับมาก ทั้ง โดยภาพรวม และรายชื่อ เรียงตามลำดับ คือ ระยะเวลาที่ใช้จัดฝึกอบรมตลอดโครงการ 40 ชั่วโมง (5 วัน 4 คืน) ห้วงเวลาจัดการฝึกอบรม ที่กำหนดไว้ช่วงสัปดาห์ที่ 1 ของเดือนมิถุนายนของทุกปี ระยะเวลาที่ใช้ในการฝึกอบรม ภาคทฤษฎี 15 ชั่วโมง ระยะเวลาที่ใช้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการศึกษาดูงาน และระยะเวลาที่ใช้ในการฝึกอบรมภาคปฏิบัติ 10 ชั่วโมง

2.1.2 ด้านการดำเนินการ ผู้ผ่านโครงการฝึกอบรมมีความคิดเห็นเกี่ยวกับ ความเหมาะสมของปัจจัย ด้านการดำเนินการอยู่ในระดับมาก ทั้ง โดยภาพรวม และรายชื่อ เรียงตามลำดับ คือ การจัดทำคู่มือบัตรให้กับผู้ผ่านการฝึกอบรม การกำหนดให้มีเวลา เข้ารับการฝึกอบรมไม่น้อยกว่า ร้อยละ 80 การกำหนดให้มีการประเมินผล ทั้งในระยะ ก่อน ระหว่าง และภายหลังการอบรม การกำหนดให้มีการทดสอบประเมินผลความรู้ ภาคทฤษฎี ภาคปฏิบัติแต่ละรายวิชา การดำเนินงานตามแผนการจัดกิจกรรมโครงการ การให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้รับรู้ เข้าใจวิธีการ และเงื่อนไขการวัดประเมินผลรายวิชา เกณฑ์การประเมิน ภาคความรู้ และภาคปฏิบัติต้องได้คะแนนแต่ละรายวิชา ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 60 ผู้ที่ได้คะแนนไม่ผ่านเกณฑ์ต้องซ่อม การปฐมนิเทศ ปัจฉิมนิเทศ การคัดเลือก ผู้เข้ารับการฝึกอบรมในโครงการ และการประชาสัมพันธ์โครงการ

2.1.3 ด้านเนื้อหาวิชา ผู้ผ่านโครงการฝึกอบรมมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมด้านเนื้อหาวิชาอยู่ในระดับมาก ทั้งโดยภาพรวม และรายวิชา เรียงตามลำดับ คือ การจัดเก็บสื่อการศึกษา และการจัดทำเครื่องมือช่วยค้น หรืองานเทคนิคห้องสมุด (การจัดหมวดหมู่ระบบทศนิยมดิวอี้ และการวิเคราะห์จัดทำรายการทรัพยากรสารสนเทศ) การแลกเปลี่ยนประสบการณ์เกี่ยวกับการจัดการงานห้องสมุด การศึกษาดูงานห้องสมุด และแหล่งเรียนรู้ การบริหารงานห้องสมุดเรือนจำ (หลักการบริหารงานห้องสมุด มาตรฐานห้องสมุดเรือนจำ หลักการจัดการกลุ่มทรัพยากรสารสนเทศ ภารกิจ และการจัดการพื้นที่ห้องสมุด) การจัดบริการ และการส่งเสริมการใช้ห้องสมุด การจัดเตรียมเล่ม และการซ่อมหนังสือเบื้องต้น และการประยุกต์ใช้โปรแกรมห้องสมุดอัตโนมัติ หรือโปรแกรม PLS ในการให้บริการห้องสมุด

2.1.4 ด้านเทคนิคการนำเสนอเนื้อหา ผู้ผ่านโครงการฝึกอบรมมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมด้านเทคนิคการนำเสนอเนื้อหา อยู่ในระดับมาก ทั้งโดยภาพรวม และรายข้อเรียงตามลำดับ คือ การบรรยาย และการสาธิต การศึกษาดูงาน การฝึกปฏิบัติ การศึกษาจากเอกสาร และหนังสือประกอบ การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างผู้เข้ารับการฝึกอบรม และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานห้องสมุด

2.2 ความพร้อมของปัจจัย ด้านสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ และบุคลากร พบว่าผู้ผ่านโครงการฝึกอบรมมีความเห็นเกี่ยวกับความพร้อมของปัจจัย ด้านสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ และบุคลากรว่า มีความพร้อมอยู่ในระดับมาก ทั้งโดยภาพรวม และรายด้าน เรียงตาม ลำดับ คือ ด้านบุคลากร ด้านสถานที่ และด้านวัสดุอุปกรณ์ ซึ่งแต่ละด้านมีความพร้อมรายชื่อ ดังนี้

2.2.1 ด้านบุคลากร ผู้ผ่านโครงการฝึกอบรมมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความพร้อมด้านบุคลากร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีความพร้อมอยู่ในระดับมากที่สุด 1 ข้อ คือ ความรอบรู้ในด้านเนื้อหาวิชาของวิทยากร อยู่ในระดับมาก 4 ข้อ เรียงตามลำดับ คือ คุณภาพการให้บริการของเจ้าหน้าที่ประสานงานโครงการ (การตรงต่อเวลา ความสะดวกรวดเร็ว ความเต็มใจให้บริการ เป็นต้น) ความสามารถในการตอบคำถามของวิทยากร ความสามารถในการแก้ปัญหา

การให้คำปรึกษา และเสนอแนะของผู้ประสานงานโครงการ และความสามารถ ในการถ่ายทอดความรู้ และการใช้เทคโนโลยีประกอบการสอนของวิทยากร

2.2.2 ด้านสถานที่ ผู้ผ่านโครงการฝึกอบรมมีความคิดเห็นเกี่ยวกับ ความพร้อมด้านสถานที่อยู่ในระดับมาก ทั้งโดยภาพรวม และรายชื่อเรียงตามลำดับ คือ ความพร้อมของสถานที่จัดฝึกอบรมโดยรวม ณ ศูนย์สัมมนาและฝึกอบรม มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สถานที่ฝึกอบรมภาคทฤษฎี สถานที่ศึกษาคุณ งามห้องสมุด และแหล่งเรียนรู้ภายนอกมหาวิทยาลัย สถานที่ฝึกอบรมภาคปฏิบัติและ สถานที่ศึกษาคุณงามภายในมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

2.2.3 ด้านวัสดุอุปกรณ์ ผู้ผ่านโครงการฝึกอบรมมีความคิดเห็นเกี่ยวกับ ความพร้อมด้านวัสดุอุปกรณ์อยู่ในระดับมาก ทั้งโดยภาพรวมและเป็นรายชื่อ เรียงตาม ลำดับ คือ ความพร้อมของเอกสารทางวิชาการ และหนังสือคู่มือประกอบการฝึกอบรม โสตทัศนูปกรณ์ที่ใช้ในการฝึกอบรม อุปกรณ์เครื่องเขียน อุปกรณ์ประกอบการสาธิต การฝึกปฏิบัติ และคอมพิวเตอร์ที่ใช้ในการฝึกอบรม

3. ผลการประเมินกระบวนการ เกี่ยวกับปัญหา และข้อดีของ โครงการฝึกอบรม ตามความคิดเห็นของผู้ผ่านโครงการฝึกอบรม สรุปแต่ละด้าน ดังนี้

3.1 ด้านปัญหา ผู้ผ่านโครงการฝึกอบรมได้เสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา ของโครงการฝึกอบรม จัดกลุ่มความคิดเห็นได้ 6 ข้อ เรียงลำดับความถี่จากมากไปน้อย ดังนี้ (1) ผู้ผ่านโครงการฝึกอบรมบางส่วนไม่ได้นำความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติงาน เพราะ มีการโยกย้ายหน้าที่ หรือไม่ได้รับผิดชอบงานห้องสมุดมาแต่เดิม (2) ความเข้มข้นของ เนื้อหาในบางรายวิชาไม่สอดคล้องกับความจำเป็น หรือความต้องการด้านการปฏิบัติงาน ห้องสมุดเรือนจำ เช่น การจัดเก็บสื่อการศึกษา และการจัดทำเครื่องมือช่วยค้น หรืองาน เทคนิคห้องสมุด การใช้โปรแกรมห้องสมุดอัตโนมัติ (PLS) และการจัดกิจกรรมส่งเสริม การอ่าน (3) การจัดโครงการฝึกอบรมที่ส่วนกลางทำให้เพิ่มทั้งเวลา และค่าใช้จ่าย เป็นการเพิ่มต้นทุนของโครงการฝึกอบรม และทำให้เรือนจำขาดอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ ในด้านการควบคุมผู้ต้องขัง (4) จำนวนผู้เข้ารับการฝึกอบรมแต่ละรุ่นมีจำนวนมากไป ทำให้การถ่ายทอดความรู้ไม่ทั่วถึง (5) เจ้าหน้าที่เรือนจำมีภาระหน้าที่ความรับผิดชอบ

หลายด้าน แม้จะผ่านการฝึกอบรมก็ไม่สามารถปฏิบัติงานห้องสมุดได้อย่างเต็มที่ และ (6) เนื้อหาวิชามีจำนวนมาก ต้องใช้เวลาการจัดกิจกรรม การเรียนการสอนในแต่ละวันเกิน 8 ชั่วโมง ทำให้ผู้เข้าอบรมเกิดความเครียด และเหนื่อยล้า

3.2 ด้านข้อดี ผู้ผ่าน โครงการฝึกอบรมได้เสนอความคิดเห็น เกี่ยวกับข้อดีของโครงการฝึกอบรม จัดกลุ่มความคิดเห็นได้ 6 ข้อ เรียงลำดับความถี่จากมากไปน้อย ดังนี้ (1) สามารถพัฒนาขีดความสามารถของบุคลากรราชภัฏฯ ให้ปฏิบัติงานห้องสมุดได้ตามนโยบายกรมราชภัฏฯ (2) ทำให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และถ่ายทอดเทคนิค ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานห้องสมุดเรือนจำ ระหว่างบรรณารักษ์ห้องสมุดเรือนจำ และผู้ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสามารถนำไปปรับใช้ในการปฏิบัติงานได้โดยตรง (3) มีเนื้อหาวิชา และรูปแบบการนำเสนอที่หลากหลาย ทำให้ผู้เข้าอบรมได้รับความรู้ และประสบการณ์จากการเรียนรู้ ทั้งภาคทฤษฎี การลงมือฝึกปฏิบัติ และการศึกษาดูงานแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ในคราวเดียวกัน (4) ใช้ระยะเวลาดำเนินการรวบรัด ใช้งบประมาณไม่มาก แต่สามารถแก้ปัญหาของหน่วยงานได้ (5) สามารถพัฒนาห้องสมุดเรือนจำให้เป็นระบบตามเกณฑ์มาตรฐาน (6) สร้างความตระหนักในประโยชน์ และความสำคัญของห้องสมุด ทั้งในระดับผู้บริหารหน่วยงาน และเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน ส่งผลดีต่อการพัฒนางานห้องสมุดเรือนจำในระยะยาว

4. ผลการประเมินผลผลิต เกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ของโครงการฝึกอบรมด้านความรู้ ที่ได้รับการฝึกอบรม ความสามารถในการนำความรู้ไปใช้ปฏิบัติงาน และเจตคติต่อโครงการฝึกอบรม และการปฏิบัติงานห้องสมุดเรือนจำ ตามความคิดเห็นของผู้ผ่านการฝึกอบรม สรุปแต่ละด้าน ดังนี้

4.1 ด้านความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรม พบว่า ผู้ผ่าน โครงการฝึกอบรมมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมอยู่ในระดับมาก ทั้งโดยภาพรวม และรายวิชา เรียงตามลำดับ คือ (1) การจัดเตรียมเล่ม และการซ่อมหนังสือเบื้องต้น (2) การบริหารงานห้องสมุดเรือนจำ (หลักการบริหารงานห้องสมุด มาตรฐานห้องสมุดเรือนจำ หลักการจัดการกลุ่มทรัพยากรสารสนเทศ (collection management) คุรุภัณฑ์

และการจัดการพื้นที่ห้องสมุด (3) การจัดบริการและการส่งเสริมการใช้ห้องสมุด (4) การจัดเก็บสื่อการศึกษา และการจัดทำเครื่องมือช่วยค้น หรืองานเทคนิคห้องสมุด (การจัดหมวดหมู่ระบบทศนิยมดิวอี้ การวิเคราะห์ และการจัดทำรายการทรัพยากรสารสนเทศ) (5) การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และการศึกษาดูงานห้องสมุด และ (6) การจัดบริการ และการส่งเสริมการใช้ห้องสมุด

4.2 ด้านความสามารถในการนำความรู้ไปใช้ปฏิบัติงาน พบว่า ผู้ผ่าน โครงการฝึกอบรมมีความคิดเห็น เกี่ยวกับความสามารถในการนำความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายวิชาพบว่า รายวิชาที่สามารถนำความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก 3 รายวิชา คือ การจัดเตรียมเล่ม และการซ่อมหนังสือเบื้องต้น การจัดบริการ และการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การศึกษาดูงานห้องสมุด และรายวิชาที่สามารถนำความรู้ไปใช้ในระดัปานกลาง 3 รายวิชา คือ การจัดเก็บสื่อการศึกษา และการจัดทำเครื่องมือช่วยค้น หรืองานเทคนิคห้องสมุด (การจัดหมวดหมู่ระบบทศนิยมดิวอี้ การวิเคราะห์ และจัดทำรายการทรัพยากรสารสนเทศ) การบริหารงานห้องสมุดเรือนจำ (หลักการบริหารงานห้องสมุด มาตรฐานห้องสมุดเรือนจำ หลักการจัดการกลุ่มทรัพยากรสารสนเทศ (collection management) ครุภัณฑ์ และการจัดการพื้นที่ของห้องสมุด) และการประยุกต์ใช้โปรแกรม PLS ในการให้บริการห้องสมุด

4.3 ด้านเจตคติ พบว่า หลังจากผ่านการฝึกอบรมผู้ผ่านโครงการฝึกอบรมมีเจตคติเกี่ยวกับโครงการฝึกอบรม และการปฏิบัติงานห้องสมุดเรือนจำ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ผ่านโครงการฝึกอบรมมีเจตคติต่อโครงการฝึกอบรมอยู่ในระดับมากที่สุด 1 ข้อ คือ ความคิดเห็นว่าการฝึกอบรมมีความจำเป็นสำหรับการพัฒนาบุคลากร เพื่อนำไปสู่การพัฒนาห้องสมุดเรือนจำ และอยู่ในระดับมาก 8 ข้อ เรียงตามลำดับ คือ ความรู้สึกพอใจที่ได้รับเลือกให้เข้ารับการฝึกอบรมในโครงการ ความภาคภูมิใจที่ได้รับวุฒิบัตรผ่านการฝึกอบรมในโครงการ ความต้องการที่จะพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้มีความรู้สามารถนำไปพัฒนาห้องสมุดเรือนจำได้อย่างมีประสิทธิภาพ ความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะพัฒนาห้องสมุดเรือนจำ

ให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ที่มีความพร้อม ตามมาตรฐานห้องสมุดเรือนจำ และนโยบาย กรมราชทัณฑ์ ความรู้สึกที่ดีในการปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้งาน ห้องสมุดเรือนจำบรรลุตามเป้าหมาย ความมั่นใจในการปฏิบัติหน้าที่บรรณารักษ์ หรือ รับผิดชอบงานห้องสมุดเพิ่มขึ้น ความชอบ และศรัทธาในการทำหน้าที่บรรณารักษ์ ยิ่งขึ้น และความรู้สึกพอใจที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่บรรณารักษ์หรือรับผิดชอบ งานห้องสมุดเรือนจำ

การอภิปรายผล

ผลจากการประเมิน โครงการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานห้องสมุดเรือนจำ กรมราชทัณฑ์ใน 4 ด้าน คือ ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้าน ผลผลิต มีประเด็นสำคัญที่ผู้วิจัยสามารถนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ด้านบริบท ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหาร โครงการฝึกอบรมมีความคิดเห็นต่อการประเมินโครงการฝึกอบรม ด้านบริบท เกี่ยวกับความสอดคล้องของหลักการเหตุผล และวัตถุประสงค์ของโครงการฝึกอบรม กับนโยบายกรมราชทัณฑ์ โดยภาพรวม และรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงตามลำดับคือ วัตถุประสงค์ของโครงการฝึกอบรม สอดคล้องกับนโยบายกรมราชทัณฑ์ และหลักการเหตุผลของโครงการฝึกอบรม สอดคล้องกับนโยบายกรมราชทัณฑ์ สำหรับการประเมินรายด้านสามารถนำมาอภิปราย ผลได้ ดังนี้

1.1 ด้านความสอดคล้องของหลักการเหตุผลของโครงการฝึกอบรม กับ นโยบายกรมราชทัณฑ์ ผู้บริหาร โครงการฝึกอบรมมีความคิดเห็นต่อการประเมิน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีความคิดเห็นอยู่ใน ระดับมากที่สุด 4 ข้อ และระดับมาก 2 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก คือ นโยบายด้านการพัฒนาบุคลากร นโยบายด้านการพัฒนาห้องสมุดเรือนจำ และอันดับ 3 มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน 2 ข้อ คือ นโยบายด้านการบริหารจัดการทรัพยากรบุคคล และนโยบาย ด้านการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมขององค์กรภายนอก ทั้งนี้ อาจสืบเนื่องจากการจัดทำ

โครงการฝึกอบรม มีเป้าหมายที่ชัดเจนในการมุ่งตอบสนองนโยบาย หรือการแก้ปัญหาของกรมราชทัณฑ์ ด้านการขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถเฉพาะด้าน บรรณารักษ์ เพื่อรองรับนโยบายการพัฒนาห้องสมุดเรือนจำ ของกรมราชทัณฑ์ การกำหนดหลักการ เหตุผลของโครงการฝึกอบรมตั้งอยู่บนข้อเท็จจริงดังกล่าว ซึ่งบุญเลิศ ไพรินทร์ (2548, หน้า 148) กล่าวว่า โครงการต้องมีหลักการเหตุผลเพียงพอ และเป็นหลักการที่ถูกต้อง และควรจะเป็น หรือควรจะยึดถือไว้เป็นหลักในการปฏิบัติ ประกอบกับผู้บริหารโครงการฝึกอบรมส่วนใหญ่ มีความรอบรู้ เข้าใจสภาพปัญหา และความเป็นมาของการจัดทำโครงการฝึกอบรมเป็นอย่างดี เนื่องจากมีส่วนร่วมในการบริหาร โครงการฝึกอบรมตั้งแต่แรกเริ่มดำเนินโครงการ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ธนาธิป ธรรมรักษา (2543) ที่ศึกษา การประเมินผล โครงการอบรมครูสอนวิชาอิสลามศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า ด้านจุดมุ่งหมาย และหลักการของโครงการอบรมครูผู้สอนวิชาอิสลามศึกษา มีความสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นในระดับมาก และผลการวิจัยของ อัจฉรา เมฆเจริญ (2547) ที่ศึกษา การประเมินโครงการฝึกอบรมหลักสูตรกลยุทธ์การตลาด เพื่อการส่งออกสำหรับนักธุรกิจ พบว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านบริบท หรือสภาพแวดล้อมโดยรวมในระดับมาก โดยเห็นว่าหลักการ และแนวคิดของโครงการสอดคล้องกับความจำเป็นของธุรกิจ และผลการวิจัยของ พิมพ์ดี ไทยทอง (2547) ที่ศึกษา การประเมินโครงการฝึกอบรมหลักสูตรพื้นฐาน ด้านการประกันชีวิตของบริษัท เอไอเอ จำกัด เขตกรุงเทพมหานคร พบว่า การประเมินบริบทของโครงการในภาพรวม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

1.2 ด้านความสอดคล้องของวัตถุประสงค์ของโครงการฝึกอบรม กับนโยบายกรมราชทัณฑ์ ผู้บริหารโครงการฝึกอบรมมีความคิดเห็นต่อการประเมินโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด 3 ข้อ ระดับมาก 1 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก คือ (วัตถุประสงค์ข้อ 1) เพื่อให้เจ้าหน้าที่มีความรู้ ความเข้าใจกระบวนการงาน การบริหารจัดการ การให้บริการห้องสมุด (วัตถุประสงค์ ข้อ 4) เพื่อเตรียมความพร้อม และพัฒนาเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน

ห้องสมุดเรือนจำ ให้เป็นตามข้อกำหนดมาตรฐานห้องสมุดเรือนจำ พ.ศ. 2550 และ (วัตถุประสงค์ข้อ 3) เพื่อให้เจ้าหน้าที่มีทักษะในการปฏิบัติงาน สามารถจัดการงาน ห้องสมุดเรือนจำได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากการกำหนดวัตถุประสงค์ ของโครงการฝึกอบรมมีความชัดเจน ในการแก้ไขปัญหาที่ตรงกับความจำเป็น และ ความต้องการของหน่วยงาน ดังที่ พิสนุ ฟองศรี (2551, หน้า 48) กล่าวว่า วัตถุประสงค์ ของโครงการต้องมีความชัดเจน เพื่อแก้ปัญหขององค์กรที่เกิดขึ้นแล้ว หรือเพื่อลด ปัญหาให้น้อยลง และวัตถุประสงค์ของ โครงการฝึกอบรมที่ดี ต้องตรงกับความจำเป็น ในการฝึกอบรมของ โครงการ และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์หลัก หรือนโยบายของ หน่วยงาน (บุญเลิศ ไพรินทร์, 2547, หน้า 151) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ บุญรัตน์ สมคณ (2544) ที่ศึกษา การประเมินผล โครงการฝึกอบรมผู้กำกับลูกเสือสามัญชั้นความรู้ ชั้นสูงในจังหวัดราชบุรี ปีการศึกษา 2543 ซึ่งพบว่า ผู้บริหาร โครงการ และวิทยากรมี ความเห็นว่า วัตถุประสงค์ของ โครงการฝึกอบรมผู้กำกับลูกเสือสามัญชั้นความรู้ชั้นสูง มีความสอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการในระดับมาก และผลงานวิจัย ของ ดวงตา พูลศิริ (2548) ศึกษา การประเมิน โครงการฝึกอบรมนายหมู่ลูกเสือ หัวหน้า หมู่เนตรนารี และหัวหน้าหน่วยยุวกาชาด ประจำปีการศึกษา 2547 ของ โรงเรียนกุนนที- รุทธารามวิทยาคม ซึ่งพบว่า ผลการประเมินด้านบริบท คณะกรรมการดำเนินงานและ วิทยากรมีความคิดเห็นเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของ โครงการว่า มีความสอดคล้องกับ การจัดกิจกรรมในสถานศึกษา ตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ และวัตถุประสงค์ ของโครงการมีความสอดคล้อง กับนโยบายของพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ซึ่งสถานศึกษาตั้งอยู่ในระดับมาก และผลการวิจัยของ พนารัตน์ ชูชวน (2550) ที่ศึกษา การประเมินผลโครงการฝึกอบรมความรู้ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศอุตสาหกรรม พื้นฐาน และการเหมืองแร่ กระทรวงอุตสาหกรรม ผลการวิจัยพบว่า ผู้เข้ารับการอบรม มีความเห็นว่า วัตถุประสงค์ของ โครงการสอดคล้องกับความต้องการพัฒนาบุคลากร และเหมาะสมกับสภาพปัจจุบันในระดับมาก และงานวิจัยของ นนทพงษ์ แอนูย์ (2549) ที่ศึกษา การประเมินผลการฝึกอบรมวิชาชีพช่างไม้ของผู้ต้องขัง เรือนจำกลาง- พระนครศรีอยุธยา พบว่า ผู้บริหารโครงการฝึกอบรม วิทยากร และผู้ฝึกอบรมมี

ความเห็นว่าย นโยบายกรมราชทัณฑ์ด้านการฝึกวิชาชีพ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการในระดับมาก

2. ด้านปัจจัยนำเข้า ผลการวิจัยพบว่า ผู้ผ่านโครงการฝึกอบรมมีความคิดเห็นต่อการประเมินโครงการฝึกอบรมด้านปัจจัยนำเข้า เกี่ยวกับความเหมาะสมของปัจจัยด้านเนื้อหาวิชา เทคนิคการนำเสนอเนื้อหา ระยะเวลา การดำเนินการ และความพร้อมด้านสถานที่ วัสดุอุปกรณ์และบุคลากร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สำหรับการประเมินรายด้าน สามารถนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

2.1 ความเหมาะสมของปัจจัย ด้านเนื้อหาวิชา เทคนิคการนำเสนอเนื้อหา ระยะเวลา และการดำเนินการ ผู้ผ่านโครงการฝึกอบรมมีความคิดเห็นต่อการประเมินโดยภาพรวม และรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับ คือ ด้านระยะเวลา ด้านการดำเนินการ ด้านเนื้อหาวิชา และด้านเทคนิคการนำเสนอเนื้อหา โดยในแต่ละด้านสามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

2.1.1 ด้านเนื้อหาวิชา ผู้ผ่านโครงการฝึกอบรมมีความคิดเห็นต่อการประเมินโดยภาพรวม และรายวิชาอยู่ในระดับมาก โดยรายวิชาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก คือ การจัดเก็บสื่อการศึกษา และการจัดทำเครื่องมือช่วยค้น หรืองานเทคนิคห้องสมุด (การจัดหมวดหมู่ระบบทศนิยมดิวอี้ และการวิเคราะห์จัดทำรายการทรัพยากรสารสนเทศ) การแลกเปลี่ยนประสบการณ์เกี่ยวกับการจัดการงานห้องสมุด การศึกษาดูงานห้องสมุด และแหล่งเรียนรู้ และการบริหารงานห้องสมุดเรือนจำ (หลักการบริหารงานห้องสมุด มาตรฐานห้องสมุดเรือนจำ หลักการจัดการกลุ่มทรัพยากรสารสนเทศ (collection management) ครุภัณฑ์ และการจัดการพื้นที่ห้องสมุด) ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากหลักสูตรการฝึกอบรมในโครงการ ได้พัฒนามาจากหลักสูตรการฝึกอบรมเดิมที่เคยใช้ฝึกอบรมให้ความรู้เบื้องต้นด้านการปฏิบัติงานห้องสมุด แก่เจ้าหน้าที่เรือนจำ ปรับปรุงให้มีความเหมาะสม โดยกำหนดรายละเอียดต่าง ๆ ของหลักสูตรการฝึกอบรม นับตั้งแต่วัตถุประสงค์ หัวข้อวิชาในหลักสูตร ขอบเขตของหัวข้อวิชา เทคนิคหรือวิธีการฝึกอบรมที่ใช้ ระยะเวลาแต่ละรายวิชา ระยะเวลาอบรมตลอดหลักสูตร เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมเกิดการเรียนรู้ เกิดทักษะ เปลี่ยนแปลงทัศนคติ หรือพฤติกรรมไปตามวัตถุประสงค์ของ

การฝึกอบรม (บุญเลิศ ไพรินทร์, 2547, หน้า 47) สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุริย์พร รัตโนภาส (2545) ที่ศึกษา การประเมินโครงการฝึกอบรมอาจารย์ผู้สอนสาขาวิชาช่างก่อสร้าง ตามความร่วมมือระหว่างกรมอาชีวศึกษากับบริษัทปูนซิเมนต์นครหลวง จำกัด (มหาชน) พบว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตร เนื้อหาวิชาทั้งโดยรวมและรายข้อว่า มีความเหมาะสมในระดับมาก เพราะเนื้อหาวิชามีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ความต้องการของผู้เข้าอบรม เพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ และทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพ เนื้อหาวิชามีประโยชน์โดยตรง สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างแท้จริง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ กนกพร ช่างทับทิม (2549) ที่ศึกษา การประเมินผลโครงการฝึกอบรม กรณีศึกษาหลักสูตรการเตรียมตัวเป็นผู้สอบบัญชีสหกรณ์ รุ่นที่ 1 พบว่า ผู้สำเร็จการฝึกอบรมมีความเห็นว่า เนื้อหารายวิชา ในหลักสูตรแต่ละหมวดวิชา มีความเหมาะสมในระดับมาก และงานวิจัยของ สุมณฑา วงศ์เงิน (2544) ที่ศึกษา การประเมินโครงการฝึกอบรมการพัฒนาบุคลากรสาธารณสุข หลักสูตรสมุนไพรรักษาสาธารณสุขมูลฐาน ของสำนักงานคณะกรรมการสาธารณสุข-มูลฐาน กระทรวงสาธารณสุข จังหวัดนนทบุรี พบว่า ผู้เข้ารับการอบรมมีความคิดเห็น ต่อโครงการฝึกอบรมในด้านเนื้อหาความรู้ในระดับมาก

2.1.2 ด้านเทคนิคการนำเสนอเนื้อหา ผู้ผ่านโครงการฝึกอบรมมีความคิดเห็นต่อการประเมิน โดยภาพรวมและรายข้อ อยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก คือ เทคนิคการศึกษาดูงาน การบรรยายและสาธิต และการฝึกปฏิบัติ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากเทคนิคการฝึกอบรม โดยวิธีการศึกษาดูงานทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรม ได้เห็น ได้เรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ จากประสบการณ์ตรง ได้ผ่อนคลายความตึงเครียดจากงานประจำที่ตรากตรำอยู่แล้ว อีกทั้ง การใช้เทคนิคการบรรยายควบคู่กับการสาธิตทำให้ บรรยายการเรียนรู้ไม่น่าเบื่อหน่าย การเลือกใช้เทคนิคการฝึกปฏิบัติที่สอดคล้องกับ เนื้อหาวิชา โดยเฉพาะงานเทคนิคห้องสมุด การซ่อมหนังสือ การจัดหมวดหมู่หนังสือ ผู้เข้าอบรมได้มี โอกาสลงมือฝึกปฏิบัติ ทำให้เรียนรู้ได้ดี เกิดทักษะสามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างแท้จริง ดังที่ บุญเลิศ ไพรินทร์ (2547, หน้า 104-105) กล่าวว่า การฝึกปฏิบัติทำให้ผู้เข้าอบรมได้ลงมือทำจริง เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นเทคนิคที่

จงใจอยากให้นักเรียนรู้ สำหรับการสาธิตแสดงให้เห็นจริงทีละขั้นตอน สามารถทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเข้าใจ และเชื่อถือมากกว่าการฟัง หรือการอ่าน ทำให้เกิดความสนใจ และจงใจให้อายากทดลอง สำหรับเทคนิคการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างผู้เข้ารับการฝึกอบรม และผู้ที่เกี่ยวข้องมีความเหมาะสมเป็นอันดับสุดท้าย ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากมีการใช้เทคนิคดังกล่าวในการฝึกอบรมน้อยเกินไป ซึ่งไม่สอดคล้องกับความสนใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรมซึ่งล้วนอยู่ในวัยผู้ใหญ่ ต้องการมีส่วนร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้มากกว่าจะรอรับความรู้เพียงฝ่ายเดียว สอดคล้องกับงานวิจัยของ กนกพร ช้างทับทิม (2549) ศึกษา การประเมิน ผล โครงการฝึกอบรม กรณีศึกษาหลักสูตรการเตรียมตัวเป็นผู้สอบบัญชีสหกรณ์ รุ่นที่ 1 พบว่า ผู้สำเร็จการฝึกอบรมมีความเห็นว่า เทคนิคการอบรมแต่ละหมวดวิชามีความเหมาะสมในระดับมาก ยกเว้นเทคนิคการอบรมวิชาการตรวจสอบบัญชีอากรของสหกรณ์ มีความเหมาะสมในระดับน้อย ได้เสนอแนะให้ใช้เทคนิคการฝึกอบรมที่จูงใจมากขึ้น เช่น เทคนิคที่ใกล้เคียงกับการทำงานของกรมตรวจสอบบัญชีสหกรณ์ เพื่อให้เกิดความเครียดน้อยลง เพราะเนื้อหาวิชามีความเข้มข้นมาก และต้องมีการทดสอบทุกวิชาที่เรียน

2.1.3 ด้านระยะเวลา ผู้ผ่านโครงการฝึกอบรมมีความเห็นต่อการประเมินโดยภาพรวม และรายข้ออยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก คือ ระยะเวลาที่ใช้ในการจัดฝึกอบรมตลอดโครงการ 40 ชั่วโมง (5 วัน 4 คืน) ระยะเวลาจัดการฝึกอบรม ที่กำหนดไว้ในช่วงสัปดาห์ที่ 1 ของเดือนมิถุนายนของทุกปี และระยะเวลาที่ใช้ในการฝึกอบรมภาคทฤษฎี 15 ชั่วโมง ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากแต่ละรายวิชามีรายละเอียดมาก ต้องใช้เวลาฝึกอบรมต่อเนื่องหลายวัน และผู้เข้ารับการอบรมส่วนใหญ่เป็นเจ้าหน้าที่ประจำฝ่ายการศึกษาและพัฒนาจิตใจ มีหน้าที่จัดการศึกษาให้กับผู้ต้องขังทั้งสายสามัญ วิชาชีพ ซึ่งในช่วงสัปดาห์แรกของเดือนมิถุนายนยังไม่มีการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนการสอนให้กับผู้ต้องขัง จึงสามารถเข้ารับการฝึกอบรมได้หลายวัน โดยไม่มีผลกระทบกับการปฏิบัติงานประจำมากเกินไป ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ บุญรัตน์ สมคณ (2544) ศึกษา การประเมินผล โครงการฝึกอบรมผู้กำกับลูกเสือสามัญชั้นความรู้ชั้นสูงในจังหวัดราชบุรี ปีการศึกษา 2543 ที่พบว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรม

ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า ระยะเวลาที่ใช้ในการจัดฝึกอบรมกับชั่วโมงของวิชาที่ฝึกอบรมมีความเหมาะสมมากที่สุด งานวิจัยของ ธนาธิป ธรรมรักษา (2543) ที่ศึกษา การประเมิน โครงการอบรมครูผู้สอนวิชาอิสลามศึกษา สำนักงานการประถมศึกษา อำเภอบางน้ำเปรี้ยว พบว่า ผู้บริหาร โครงการมีความคิดเห็นว่า ระยะเวลาในการจัดฝึกอบรม 5 วัน และเดินทางไปศึกษาดูงาน 5 จังหวัดภาคใต้ 5 วัน มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด แตกต่างจากงานวิจัยของ ลาก ทองย้อย (2547) ที่ศึกษา การประเมิน โครงการฝึกอบรม ชิกซ์ ซิกมา เพื่อเพิ่มผลผลิต กรณีศึกษาบริษัท โฮยาเลนซ์ไทยแลนด์ จำกัด พบว่า ผู้ที่ผ่านการฝึกอบรมมีความคิดเห็นเกี่ยวกับ ความเหมาะสมของระยะเวลา จัดการฝึกอบรมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ เพราะแต่ละหลักสูตรมีการฝึกอบรม ภาคปฏิบัติ ส่งผลให้ระยะเวลาการจัดฝึกอบรมภาคปฏิบัติมีความกระชั้นชิด ไม่สามารถสรุปผลได้ดี

2.1.4 ด้านการดำเนินการ ผู้ผ่านโครงการฝึกอบรมมีความคิดเห็นต่อการประเมินโดยภาพรวม และรายชื่ออยู่ในระดับมาก โดยชื่อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก คือ การจัดทำคู่มือบัตรให้ผู้ผ่านการฝึกอบรม การกำหนดให้มีเวลาเข้ารับการอบรม ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 80 และการกำหนดให้มีการประเมินผล ทั้งในระยะก่อน ระหว่าง และหลังการอบรม ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากการจัดฝึกอบรมทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้พัฒนาตนเอง เป็นไปตามข้อกำหนดในมาตรฐานห้องสมุดเรือนจำ พ.ศ. 2550 บุคลากรห้องสมุดต้องผ่านการศึกษา หรืออบรมด้านบรรณารักษศาสตร์ หรือสารสนเทศศาสตร์ จากสถาบันการศึกษา หรือสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย ฯ และต้องให้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เช่น การเข้ารับการอบรม สัมมนา ประชุมเชิงปฏิบัติการ (กรมราชทัณฑ์, 2550, หน้า 14) และมาตรฐานการประกันคุณภาพการจัดการศึกษาในเรือนจำ ซึ่งกำหนดให้บุคลากรทุกคนที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดการศึกษาให้ผู้ต้องขังในเรือนจำ ต้องได้รับการพัฒนาด้านการศึกษาอย่างเป็นระบบ และต่อเนื่อง (กรมราชทัณฑ์, 2553, หน้า 28) รวมถึงนโยบายการบริหาร และพัฒนาทรัพยากรบุคคลให้มีศักยภาพในการปฏิบัติงานที่ตอบสนองภารกิจกรมราชทัณฑ์ ทั้งในด้านการควบคุม และการแก้ไขพัฒนาพฤตินิสัย ผู้ต้องขังตามสมรรถหลัก (core competency) คือ มีความรู้ ความสามารถด้านการบริหาร

จัดการผู้ต้องขัง โดยใช้สหวิทยาการอย่างบูรณาการ มีศาสตร์ และศิลป์ในการบริหาร ทรัพยากรมนุษย์ (กรมราชทัณฑ์, 2547, หน้า 39) และตัวชี้วัดการดำเนินงานของเรือนจำ ด้านมาตรฐานบุคลากร (qualified staff) ให้สนับสนุน และส่งเสริมเจ้าหน้าที่เรือนจำที่ ปฏิบัติงานในแต่ละภารกิจ หน้าที่ ได้รับการฝึกอบรม สัมมนา เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ ประสพการณ์ เกี่ยวกับภารกิจ หน้าที่ อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง (กรมราชทัณฑ์, 2549, หน้า 19) อีกทั้ง ผู้บริหาร โครงการฝึกอบรมมีการประชุม หรือ เพื่อวางแผน ประสานงาน เตรียมการล่วงหน้า ระหว่าง และภายหลังการฝึกอบรม ทำให้การดำเนิน โครงการ ฝึกอบรมมีความคล่องตัว เป็นระบบ มีประสิทธิภาพ สร้างความพึงพอใจแก่ผู้เข้ารับ การฝึกอบรม ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุริย์พร รัตนภาส (2545) ที่ศึกษา การประเมิน โครงการฝึกอบรมอาจารย์ผู้สอนสาขาวิชาช่างก่อสร้าง ตามความร่วมมือ ระหว่างกรมอาชีวศึกษากับบริษัทปูนซิเมนต์นครหลวง จำกัด (มหาชน) พบว่า ผู้เข้ารับ การฝึกอบรมมีความคิดเห็นโดยเฉลี่ยสอดคล้องกัน ทั้งโดยรวม และรายข้อ ซึ่งเห็นว่า การดำเนินการฝึกอบรมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และผลการวิจัยของ บุญรัตน์ สมกณ (2544) ศึกษา การประเมินผล โครงการฝึกอบรมผู้กำกับลูกเสือสามัญ ชั้นความรู้ ชั้นสูงในจังหวัดราชบุรี ปีการศึกษา 2543 พบว่า วิทยากร และผู้เข้ารับการฝึกอบรม ส่วนใหญ่มีความเห็นว่า กิจกรรมการฝึกอบรม การวัด และประเมินผลการฝึกอบรม มีความเหมาะสมกับความมุ่งหมายของวิชาที่ฝึกอบรม การจัดกิจกรรมการฝึกอบรม สามารถเพิ่มความรู้ให้กับผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้เป็นอย่างดี และการวัดประเมินผล สอดคล้องกับกิจกรรมการฝึกอบรม ในระดับมากที่สุด

2.2. ความพร้อมของปัจจัยด้านสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ และบุคลากร ผู้ผ่าน โครงการฝึกอบรมมีความคิดเห็นต่อการประเมินโดยภาพรวม และรายด้านอยู่ในระดับ มากเรียงตามลำดับ คือ ด้านบุคลากร ด้านสถานที่ และด้านวัสดุอุปกรณ์ โดยแต่ละด้าน สามารถนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

2.2.1 ด้านสถานที่ ผู้ผ่าน โครงการฝึกอบรมมีความคิดเห็นต่อการประเมิน โดยภาพรวม และรายข้ออยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก คือ ความพร้อมของสถานที่จัดฝึกอบรมโดยรวม ณ ศูนย์สัมมนาและฝึกอบรมมหาวิทยาลัย

สุโขทัยธรรมาธิราช สถานที่ฝึกอบรมภาคทฤษฎี และสถานที่ศึกษาคุณงานห้องสมุด และแหล่งเรียนรู้ภายนอกมหาวิทยาลัย ทั้งนี้ เนื่องมาศูนย์สัมมนาและฝึกอบรมมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชมีความพร้อม ทั้งด้านสถานที่พัก ที่รับประทานอาหาร ห้องฝึกอบรม และสถานที่ศึกษาคุณงาน ซึ่งอยู่ในบริเวณเดียวกัน ผู้เข้ารับการอบรมได้รับความสะดวก ไม่ต้องเหน็ดเหนื่อย และเสียเวลาเดินทางในแต่ละวัน ได้เข้าร่วมกิจกรรมการฝึกอบรมอย่างเต็มที่ ซึ่งในเรื่องนี้ สมคิด บางโม (2542, หน้า 102) ได้กล่าวไว้ว่า ปัจจัยสำคัญที่ทำให้การฝึกอบรมบรรลุวัตถุประสงค์ หรือไม่นั้น สถานที่ฝึกอบรมนับเป็นสิ่งสำคัญ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วลีพร สุภสิทธิ์ (2546) ที่ศึกษา การประเมินโครงการฝึกอบรมการพัฒนาผู้บังคับบัญชา ระดับต้นของสถาบันพัฒนาผู้บริหารการเกษตรและสหกรณ์ พบว่า ห้องฝึกอบรมของสถาบันพัฒนาผู้บริหารการเกษตรและสหกรณ์ภายในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กรุงเทพมหานคร เป็นสถานที่ฝึกอบรมที่มีความเหมาะสมในระดับมาก อาจเนื่องมาจากอาคารได้รับการปรับปรุงใหม่ มีทัศนียภาพสวยงาม และมีที่พักริ่ใกล้กับสถานที่ฝึกอบรม และผลการวิจัยของ บุญรัตน์ สมคณ (2544) ที่ศึกษา การประเมินผลโครงการฝึกอบรมผู้กำกับลูกเสือสามัญ ชั้นความรู้ชั้นสูง ในจังหวัดราชบุรี ปีการศึกษา 2543 พบว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรมส่วนใหญ่เห็นว่า สถานที่ฝึกอบรมกับกิจกรรมการฝึกอบรมภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติมีความเหมาะสม ในระดับมาก

2.2.2 ด้านวัสดุ อุปกรณ์ ผู้ผ่านโครงการฝึกอบรมมีความคิดเห็นต่อ

การประเมินโดยภาพรวม และรายชื่ออยู่ในระดับมาก โดยชื่อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก คือ เอกสารทางวิชาการ และหนังสือคู่มือประกอบการฝึกอบรม โสตทัศนูปกรณ์ที่ใช้ในการฝึกอบรม และอุปกรณ์เครื่องเขียน ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจาก การวางแผนดำเนินโครงการฝึกอบรมมีความรัดกุม เป็นระบบ ประกอบกับเป็นการระดมทรัพยากรจาก 2 หน่วยงาน คือ กรมราชทัณฑ์ และมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช จึงทำให้โครงการมีงบประมาณเพียงพอ สอดคล้องกับผลวิจัยของ ทิพวรรณ สิ้นประเสริฐ (2546) ศึกษา การประเมินโครงการฝึกอบรม หลักสูตรการให้บริการอย่างกสิกรไทยและหลักสูตรการขายอย่างกสิกรไทย บจม.ธนาคารกสิกรไทย พบว่า ผู้บริหาร และพนักงานที่ผ่านโครงการฝึกอบรมมีความคิดเห็น เกี่ยวกับด้านวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องอำนวยความสะดวก

โดยรวมว่า มีความเหมาะสมในระดับมาก งานวิจัยของ ดวงตา พูลศิริ (2546) ที่ศึกษา การประเมินโครงการฝึกอบรมนายหมู่ลูกเสือ หัวหน้าหมู่เนตรนารี และหัวหน้าหน่วย ยุวกาชาด ประจำปีการศึกษา 2547 ของ โรงเรียนกุนนทีรุทธารามวิทยาคม พบว่า คณะ กรรมการดำเนินงาน และวิทยากรมีความคิด เห็นเกี่ยวกับเอกสารที่ใช้ในการฝึกอบรม จำนวนวัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ในการฝึกอบรมว่า มีความเพียงพอในระดับมาก

2.2.3 ด้านบุคลากร ผู้ผ่านโครงการฝึกอบรมมีความคิดเห็นต่อ

การประเมินโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีความคิดเห็น ในระดับมากที่สุด 1 ข้อ และระดับมาก 4 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก คือ ความรอบรู้ในด้านเนื้อหาวิชาของวิทยากร คุณภาพการให้บริการของเจ้าหน้าที่ประสาน งานโครงการ เช่น การตรงต่อเวลา ความสะดวกรวดเร็ว ความเต็มใจให้บริการ เป็นต้น และความสามารถในการตอบคำถามของวิทยากร ทั้งนี้ อาจสืบเนื่องมาจากวิทยากร ส่วนใหญ่เป็นบุคลากรจากสำนักบรรณสารสนเทศ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ซึ่งเป็นผู้มีวิชาชีพ หรือปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับงานบรรณารักษ์ มีความรู้ และประสบการณ์ ตรงทั้งด้านการปฏิบัติงานห้องสมุด และการสอน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ บงกช พุฒิชัย (2550) ที่ศึกษา การประเมิน โครงการฝึกอบรมสำหรับภาคอุตสาหกรรมที่จัด โดย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า พบว่า ผู้ผ่านการฝึกอบรมมีความคิดเห็นในระดับมาก ว่า วิทยากรมีเทคนิคการถ่ายทอดความรู้ และประสบการณ์ได้ชัดเจนสามารถเข้าใจ ได้ง่าย ผลการวิจัยของ พิมพวีดี ไทยทอง (2547) ศึกษา การประเมิน โครงการฝึกอบรม หลักสูตรพื้นฐานด้านการประกันชีวิตของ บริษัท เอไอเอ จำกัด เขตกรุงเทพมหานคร พบว่า การบรรยายของวิทยากรตรงตามวัตถุประสงค์ เนื้อหา ผลงานวิจัยของ พนารัตน์ ชูชวน (2549) ศึกษา การประเมินผล โครงการฝึกอบรมความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ กรมอุตสาหกรรมพื้นฐาน และการเหมืองแร่ กระทรวงอุตสาหกรรม พบว่า ผู้เข้ารับ การฝึกอบรมมีความเห็นในระดับมากกว่า วิทยากรมีความรู้ ความเชี่ยวชาญในหลักสูตร เป็นอย่างดี วิทยากรมีวิธีการถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจเป็นอย่างดี และเจ้าหน้าที่ที่ รับผิดชอบอำนวยความสะดวกแก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเป็นอย่างดี

3. ด้านกระบวนการ ผลการวิจัย พบว่า ผู้ผ่านโครงการฝึกอบรมมีความคิดเห็นต่อการประเมินโครงการฝึกอบรม ด้านกระบวนการเกี่ยวกับปัญหา และข้อดีของโครงการฝึกอบรม สามารถนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

3.1 ด้านปัญหา ผู้ผ่านโครงการฝึกอบรมมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาของโครงการฝึกอบรม 6 ข้อ โดยข้อที่มีค่าความถี่สูงสุด 3 อันดับแรก คือ (1) ผู้ผ่านโครงการฝึกอบรมบางส่วนไม่ได้นำความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติงาน เพราะมีการโยกย้ายหน้าที่หรือไม่ได้รับผิดชอบงานห้องสมุดมาแต่เดิม (2) ความเข้มข้นของเนื้อหาบางรายวิชาไม่สอดคล้องกับความจำเป็น หรือความต้องการด้านการปฏิบัติงานห้องสมุดเรือนจำ เช่น การจัดเก็บสื่อการศึกษา และการจัดทำเครื่องมือช่วยค้น หรืองานเทคนิคห้องสมุด การใช้โปรแกรมห้องสมุดอัตโนมัติ (PLS) และการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน (3) การจัดโครงการฝึกอบรมที่ส่วนกลางทำให้เพิ่มทั้งเวลา และค่าใช้จ่าย เป็นการเพิ่มต้นทุนของโครงการฝึกอบรม และทำให้เรือนจำขาดอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ในการควบคุมผู้ต้องขัง เพราะโดยธรรมชาติของการปฏิบัติงานเรือนจำจะต้องเข้าเวรรักษาการณ์ และเจ้าหน้าที่เรือนจำมีหน้าที่ ความรับผิดชอบ ทั้งในด้านการควบคุม และการแก้ไขพัฒนาพฤติกรรมผู้ต้องขังควบคู่กัน และการโยกย้ายหน้าที่ของบุคลากรก็มีความเกี่ยวข้องกัประสิทธิภาพการบริหารงานเรือนจำ ซึ่งอยู่ในดุลยพินิจของผู้บริหารเรือนจำ ประกอบกับงานบรรณารักษ์เป็นงานวิชาชีพ ต้องใช้เวลาในการศึกษา เรียนรู้วิชาเฉพาะ ทั้งภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติในระดับปริญญาตรี เมื่อนำมาจัดเป็นหลักสูตรการฝึกอบรมภายใต้กรอบระยะเวลาเพียง 40 ชั่วโมง จึงทำให้มีข้อจำกัด ทั้งในด้านการจัดเนื้อหา การถ่ายทอด และการเรียนรู้ของผู้เข้าอบรม ซึ่งจากผลการวิจัยของ พรรณี ทิพย์ธราดล (2548) ศึกษา การประเมินผลกระบวนการปฏิบัติงาน โครงการพัฒนารูปแบบจังหวัด เพื่อปฏิบัติการบริการป้องกันควบคุมโรคไม่ติดต่อ ปี 2547 พบว่า ปัญหา หรืออุปสรรคในการดำเนินงานโครงการ สรุปได้ 7 ด้าน คือ การประสานงาน และบริหารจัดการโครงการ งบประมาณ ประชากรกลุ่มเป้าหมาย บุคลากร และศักยภาพในการดำเนินงาน องค์ความรู้ด้านวิชาการ ระยะเวลาในการดำเนินงาน และเครื่องมืออุปกรณ์สนับสนุน การดำเนินงาน

3.2 ด้านข้อดี ผู้ผ่านโครงการฝึกอบรมมีความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อดีของโครงการฝึกอบรม 9 ข้อ โดยข้อที่มีค่าความถี่สูงสุด 3 อันดับแรก คือ (1) สามารถพัฒนาขีดความสามารถของบุคลากรราชทัณฑ์ให้ปฏิบัติงานห้องสมุดได้ ตามนโยบายของกรมราชทัณฑ์ (2) ทำให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และถ่ายทอดเทคนิค ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานห้องสมุดเรือนจำ ระหว่างบรรณารักษ์ห้องสมุดเรือนจำ และผู้เกี่ยวข้อง ซึ่งสามารถนำไปปรับใช้ในการปฏิบัติงานได้โดยตรง (3) มีเนื้อหาวิชา และรูปแบบการนำเสนอที่หลากหลาย ทำให้ผู้เข้าอบรมได้รับความรู้ ประสบการณ์จากการเรียนรู้ ทั้งภาคทฤษฎี การลงมือปฏิบัติ และการศึกษาคูงานแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ในคราวเดียวกัน ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากการดำเนินโครงการฝึกอบรม สามารถตอบสนองนโยบายกรมราชทัณฑ์ ด้านการพัฒนาบุคลากรปฏิบัติงานห้องสมุดเรือนจำ เหมาะสมกับสภาพปัจจุบัน ซึ่งข้าราชการราชทัณฑ์ส่วนใหญ่ไม่มีความรู้ ความชำนาญ และไม่ได้จบการศึกษาด้านบรรณารักษ์ การเข้ารับการฝึกอบรมสามารถทำให้เพิ่มพูนความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมายให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ดังที่ ฅัญญพันธ์ เจริญนันทน์ (2544, หน้า 17-19) ได้กล่าวไว้ว่า การฝึกอบรมช่วยเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถ และทักษะในการปฏิบัติงานให้สามารถนำเทคนิค วิธีการใหม่ ๆ มาประยุกต์ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน และยังช่วยกระตุ้นบุคคลให้มีความสนใจในการปฏิบัติงาน เกิดขวัญ กำลังใจในการทำงาน มีใจรักงาน มีความผูกพันกับองค์กร สามารถทำงานได้ผลดียิ่งขึ้น และยังช่วยแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ รวมถึงปรับปรุง พัฒนาคุณภาพงานอยู่เสมอ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วังรีพิริกิตดิวรกุล (2548) ที่ศึกษา การประเมิน โครงการฝึกอบรมเพื่อพัฒนานักธุรกิจอิสระ บริษัท แอมเวย์ (ประเทศไทย) จำกัด พบว่า จุดเด่นของโครงการ คือ หัวข้อการฝึกอบรมสามารถนำไปใช้ประโยชน์ และปฏิบัติงานได้จริง รวมทั้ง วิทยากรมีความรู้ ความเข้าใจ ในเนื้อหาที่บรรยายแต่ละหัวข้อ มีการเตรียมความพร้อมในหัวข้อที่ได้รับมอบหมาย สามารถสร้างบรรยากาศในการฝึกอบรมได้อย่างเหมาะสม

4. ด้านผลผลิต ผลการวิจัยพบว่า ผู้ผ่านโครงการฝึกอบรมมีความคิดเห็นต่อการประเมินโครงการฝึกอบรมด้านผลผลิต เกี่ยวกับความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรม

ความสามารถในการนำความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติงาน และเจตคติของผู้ผ่าน โครงการฝึกอบรมต่อ โครงการฝึกอบรม และการปฏิบัติงานห้องสมุด โดยภาพรวม และรายด้าน อยู่ในระดับมาก สามารถนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

4.1 ด้านความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรม ผู้ผ่านโครงการฝึกอบรมมี

ความคิดเห็นต่อการประเมิน โดยภาพรวม และเป็นรายวิชาอยู่ในระดับมาก โดยรายวิชา ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก คือ การจัดเตรียมเล่ม และการซ่อมหนังสือเบื้องต้น การบริหารงานห้องสมุดเรือนจำ (หลักการบริหารงานห้องสมุด มาตรฐานห้องสมุด เรือนจำ หลักการจัดการกลุ่มทรัพยากรสารสนเทศ (collection management) ครุภัณฑ์ และการจัดการพื้นที่ห้องสมุด) และการจัดบริการ และการส่งเสริมการใช้ห้องสมุด ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจาก เป็นรายวิชาที่ผู้เข้าอบรมให้ความสนใจ และเป็นวิชาที่เน้นการใช้เทคนิค การบรรยายร่วมกับการสาธิต การฝึกปฏิบัติ และการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่าง ผู้เข้าอบรม และผู้เกี่ยวข้อง ทำให้มีความน่าสนใจ ผู้เข้าอบรมได้ลงมือปฏิบัติทำให้เกิด ทักษะสามารถนำไปใช้ปฏิบัติงานได้ ดังที่ บุญเลิศ ไพรินทร์ (2547, หน้า 79) กล่าวไว้ว่า การเลือกใช้เทคนิคการฝึกอบรม ที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการอบรมแต่ละครั้ง ได้แก่ วัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความรู้ ทักษะ และทัศนคติแก่ผู้เข้าอบรม ย่อมหมายความว่า เทคนิคการฝึกอบรมนั้นจะเป็นตัวกระทำที่สำคัญ อันจะก่อให้เกิด การเปลี่ยนแปลงดังกล่าว สอดคล้องกับผลการวิจัยของ บงกช พุฒิชัย (2550) ที่ศึกษา การประเมินผล โครงการฝึกอบรมสำหรับภาค อุตสาหกรรม ที่จัดโดยสถาบันเทคโนโลยี พระจอมเกล้าพระนครเหนือ พบว่า ผู้ผ่านการฝึกอบรมส่วนใหญ่มีความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะในการปฏิบัติงานที่ถูกต้อง ในขณะที่เป็นผู้ควบคุมหม้อไอน้ำ จะเห็นได้จากการที่ มีผู้ผ่านการฝึกอบรมจำนวนมากว่า ร้อยละ 80 มีความเข้าใจอย่างถูกต้อง ในระดับมาก ผลการวิจัยของ อิศราภรณ์ ทองเพียง (2548) เกี่ยวกับ การประเมิน โครงการฝึกอบรม สัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์มเลี้ยงสัตว์ของประเทศไทย กรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและ สหกรณ์ พบว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความเห็นว่า ความเข้าใจในหลักการทำงาน และ หน้าที่ของสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์มมีความเหมาะสม ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะ

ผู้เข้ารับการอบรมมีความสนใจ และเอาใจใส่ในหัวข้อบทบาทหน้าที่ของสัตวแพทย์ ผู้ควบคุมฟาร์มเป็นอย่างดี เพราะสามารถนำไปปฏิบัติงานได้จริง

4.2 ด้านความสามารถในการนำความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติงาน ผู้ผ่านโครงการฝึกอบรม มีความคิดเห็นโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายวิชา พบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก 3 รายวิชา และระดับปานกลาง 3 รายวิชา โดยรายวิชา ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก คือ การจัดเตรียมเล็ม และการซ่อมหนังสือเบื้องต้น การจัดบริการและการส่งเสริมการใช้ห้องสมุด การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และการศึกษาดูงานห้องสมุด ทั้งนี้ อาจสืบเนื่องมาจากรายวิชาที่อบรมมีความจำเป็นต้องใช้สำหรับการปฏิบัติงาน ให้บรรลุตามเป้าหมาย และรายวิชาที่มีค่าเฉลี่ยสูงเป็นรายวิชาที่ผู้เข้าอบรมได้ทดลองฝึกปฏิบัติ ได้เห็นของจริง และมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทำให้เกิดความรู้ ทักษะ สามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติงานได้ดี ถือว่าเทคนิคการฝึกอบรมได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง หรือเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ ทักษะ ทักษะในขณะเดียวกัน (บุญเลิศไพรินทร์, 2547, หน้า 92) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วังรี สุวรรณวัฒน์ (2545) ที่ศึกษา การประเมินผล โครงการฝึกอบรม: กรณีศึกษาหลักสูตรผู้บริหารสถานศึกษา กรุงเทพมหานคร รุ่นที่ 10-12 พบว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถนำความรู้ที่ได้จากการฝึกอบรมไปใช้ในการปฏิบัติงาน ในตำแหน่งผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษาได้ในระดับมาก ผลการวิจัยของ ชาตรี ทิมจรัส (2546) ที่ศึกษา การติดตามผลการฝึกอบรมหลักสูตรผู้บริหารสถานศึกษา กรุงเทพมหานคร พบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำความรู้จากการฝึกอบรมไปใช้ในการปฏิบัติงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผลการวิจัยของ สุมณฑา วงศ์เงิน (2544) ที่ศึกษา การประเมิน โครงการฝึกอบรมการพัฒนาบุคลากร สาธารณสุข หลักสูตรสมุนไพรรักษาการสาธารณสุขมูลฐาน ของสำนักงานคณะกรรมการสาธารณสุขมูลฐาน กระทรวงสาธารณสุข จังหวัดนนทบุรี พบว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความคิดเห็นในด้านการนำความรู้ไปใช้ออยู่ในระดับมาก และผลการวิจัยของ ทรงพล เกื้อนุ้ย (2545) ที่ศึกษา ประเมินผลการฝึกอบรมตามแผนพัฒนาบุคลากรฝ่ายบริการ (2542-2544) การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย พบว่า ผู้ผ่านการอบรมมีความคิดเห็น

ในด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์แต่ละหัวข้อวิชาโดยภาพรวมว่า สามารถนำความรู้ความเข้าใจไปใช้ประโยชน์ได้ในระดับมาก

4.3 ด้านเจตคติ ผู้ผ่านโครงการฝึกอบรมมีความคิดเห็นต่อการประเมิน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด 1 ข้อ และระดับมาก 8 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก คือ ความคิดเห็นว่า โครงการฝึกอบรมมีความจำเป็นสำหรับการพัฒนาบุคลากร เพื่อนำไปสู่การพัฒนาห้องสมุดเรือนจำ ความรู้ที่พึงพอใจที่ได้รับเลือกให้เข้ารับการฝึกอบรมในโครงการ และความภาคภูมิใจที่ได้รับวุฒิบัตรผ่านการฝึกอบรมในโครงการ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความเชื่อมั่นว่า การฝึกอบรมจะทำให้มีความรู้ สามารถปฏิบัติหน้าที่บรรณารักษ์ห้องสมุดได้ ในเวลาอันรวดเร็ว ดังที่ วิจิตร อาวะกุล (2540, หน้า 42) ได้กล่าวไว้ว่า การฝึกอบรมช่วยลดเวลาการเรียนรู้ให้สั้นเข้า เมื่อการเรียน การสอน การฝึกปฏิบัติได้ทำอย่างเป็นระบบระเบียบ ผู้ฝึกสอนมีความรู้ ความสามารถในการถ่ายทอด ผู้เรียนย่อมฝึกฝน และเรียนรู้ได้เร็วกว่าการเรียนรู้ด้วยตนเอง หรือโดยการลองผิดลองถูกซึ่งทำให้เสียเวลา และสิ้นเปลืองค่าใช้จ่าย ซึ่งในเรื่องนี้ สมชาย หิรัญกิตติ (2542, หน้า 157) กล่าวว่า การฝึกอบรมเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดให้เกิดทักษะแนวความคิด กฎเกณฑ์ หรือทัศนคติ เพื่อเพิ่มผลการทำงานของพนักงาน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ลาก ทองย้อย (2547) ศึกษา การประเมินโครงการฝึกอบรม ซิกซ์ซิกมา เพื่อเพิ่มผลผลิต กรณีศึกษาบริษัท โฮยาเลนซ์ไทยแลนด์ จำกัด จากผลการวิจัย พบว่า พนักงานที่เข้ารับการฝึกอบรมโครงการฝึกอบรม Six sigma มีเจตคติต่อการปฏิบัติงาน หลังจากผ่านการฝึกอบรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เช่น มีความรู้ที่ติดต่อการปฏิบัติงานร่วมกับเพื่อนร่วมงาน มีระเบียบในการทำงาน เอาใจใส่ในการทำงาน มีความรู้ที่ติดในการปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีความสนใจในการพัฒนางาน มีความรักในหน้าที่การงาน มีความพอใจในการทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กรวุฒิ ยืนยง (2553) ศึกษา การประเมินโครงการฝึกอบรมพนักงานระดับปฏิบัติการ บริษัท แบล็คแคนยอน (ประเทศไทย) จำกัด พบว่า พนักงานมีความคิดเห็นในระดับมากถึงการตระหนักในหน้าที่ และความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย และ

มีความกระตือรือร้น และเต็มใจในการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย และผลการวิจัยของ อุษา ตีระเมธิ (2548) ที่ศึกษา การประเมินผลการฝึกอบรมหลักสูตรกิจกรรมสร้างเสริม นิสัยอุตสาหกรรม ศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรม มีความพอใจ ศรัทธาในอาชีพของตน สามารถนำแนวทางที่ได้รับจากการฝึกอบรมมาใช้ปรับปรุงตนเอง เพื่อสร้างความมั่นใจในการทำงานได้เป็นอย่างดี และมีความพร้อมที่จะให้บริการอยู่เสมอ รวมทั้ง ผลการวิจัยของ สุมณฑา วงศ์เงิน (2544) ศึกษา การประเมิน โครงการฝึกอบรมการพัฒนาบุคลากรสาธารณสุข หลักสูตร สมุนไพรกับการสาธารณสุขมูลฐาน ของสำนักงานคณะกรรมการสาธารณสุขมูลฐาน กระทรวงสาธารณสุข จังหวัดนนทบุรี พบว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความคิดเห็นต่อการฝึกอบรม ด้านเจตคติอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ด้านบริบท (context) จากผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า หลักการ เหตุผล และวัตถุประสงค์ของ โครงการฝึกอบรม เป็นจุดแข็งที่เอื้อต่อความสำเร็จของ โครงการฝึกอบรม เพราะสามารถตอบสนองนโยบายสำคัญของกรมราชทัณฑ์ได้ใน ระดับมากที่สุด โดยเฉพาะด้านการพัฒนาบุคลากร การพัฒนาห้องสมุดเรือนจำ และการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของหน่วยงานภายนอก การดำเนินโครงการต่อไปจึงควร คงหลักการเหตุผล และวัตถุประสงค์ของโครงการไว้ โดยเฉพาะวัตถุประสงค์ (ข้อ 1) เพื่อให้เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์มีความรู้ ความเข้าใจกระบวนการงาน การบริหารจัดการ และการให้บริการห้องสมุด (ข้อ 4) เพื่อเตรียมความพร้อม และพัฒนาเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน ห้องสมุดเรือนจำให้เป็นไปตามข้อกำหนดมาตรฐานห้องสมุดเรือนจำ
2. ด้านปัจจัยเบื้องต้น (input) จากผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า ควรปรับปรุงเนื้อหาวิชาให้มีความเข้มข้นยิ่งขึ้น โดยเฉพาะในรายวิชาที่มีรายละเอียด และมีความจำเป็นในการปฏิบัติงานห้องสมุดในระดับมาก โดยแยกจัดเป็นหลักสูตรเฉพาะ

เช่น การจัดเก็บสื่อการศึกษา และการจัดทำเครื่องมือช่วยค้น หรืองานเทคนิคห้องสมุด การซ่อมหนังสือ การบริหารจัดการ และการให้บริการห้องสมุด การจัดกิจกรรมส่งเสริม การอ่าน การใช้โปรแกรมห้องสมุดอัตโนมัติ หรือ โปรแกรม PLS เป็นต้น ในด้านเทคนิค การนำเสนอเนื้อหา ควรเพิ่มเทคนิคการฝึกปฏิบัติ และการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ระหว่างผู้เข้าอบรม และผู้เกี่ยวข้อง อีกทั้ง ควรส่งเสริมให้มีการจัดฝึกอบรมหมุนเวียน ตามภูมิภาคต่าง ๆ สำหรับที่ส่วนกลางควรใช้สถานที่ของมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาราช

3. ด้านกระบวนการ (process) จากผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า ควร กำหนดหลักเกณฑ์การคัดเลือกผู้เข้ารับการฝึกอบรมในโครงการให้มีความชัดเจน โดย คัดเลือกจากเจ้าหน้าที่ในตำแหน่งสายงานด้านการแก้ไขผู้ต้องขัง หรือเจ้าหน้าที่ประจำ ในฝ่ายการศึกษาและพัฒนาจิตใจ ที่ดูแลรับผิดชอบงานห้องสมุดเรือนจำโดยตรง รวมทั้ง กำหนดเงื่อนไขการมอบหมายหน้าที่การงานให้แก่ผู้ที่ผ่านโครงการฝึกอบรม โดยจัดให้ รับฝึกชอบ หรือปฏิบัติงานห้องสมุดเรือนจำ อย่างน้อย 6 เดือน-1 ปี ก่อนมีการสับเปลี่ยน โยกย้ายหน้าที่ไปปฏิบัติงานด้านอื่น และควรจัดหลักสูตรการฝึกอบรมเป็นการเฉพาะ ในรายวิชาที่มีรายละเอียดของเนื้อหา มาก และมีความจำเป็นต้องใช้ในการปฏิบัติงาน เป็นพิเศษ เช่น งานเทคนิคห้องสมุด (การจัดหมวดหมู่ระบบทศนิยมคิวอี้ การวิเคราะห์ และการจัดทำรายการทรัพยากรสารสนเทศ) และการใช้โปรแกรมห้องสมุดอัตโนมัติ การเตรียมเล่ม และการซ่อมหนังสือ เป็นต้น

4. ด้านผลผลิต (product) จากผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า ควรจัด โครงการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานห้องสมุดเรือนจำ เป็นโครงการประจำหรือจัด เป็นหลักสูตรพื้นฐาน สำหรับการพัฒนานุเคราะห์ปฏิบัติงานห้องสมุดเรือนจำ ของ กรมราชทัณฑ์ และเพื่อให้โครงการบรรลุเป้าหมายอย่างแท้จริง ควรมีการติดตาม ประเมินผลสัมฤทธิ์ ของการปฏิบัติงานห้องสมุดที่อยู่ในความรับผิดชอบ เพื่อจะได้ รับทราบปัญหา อุปสรรค และให้การสนับสนุนได้อย่างเหมาะสม

ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาถึงผลสัมฤทธิ์ ด้านการดำเนินงาน และการให้บริการของห้องสมุด ตามมาตรฐานห้องสมุดเรือนจำ
2. ควรศึกษารูปแบบ แนวทางการพัฒนาบุคลากรปฏิบัติงานห้องสมุดเรือนจำ เพื่อเพิ่มช่องทางการพัฒนาบุคลากร ให้มีความหลากหลาย
3. ควรศึกษา หรือติดตามผลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ หลังจากผ่านโครงการ ฝึกอบรมว่า มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการทำงานมาก น้อยเพียงใด